

Wspólne stanowisko ZGW RP, SGPEO i PSEW

w sprawie konieczności odejścia od regulacji odległościowej
(reguła „10H”) dla inwestycji energetyki wiatrowej

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGW RP), Stowarzyszenie Gmin Przyjaznych Energii Odnawialnej (SGPEO) i Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej (PSEW) wspólnie apelują o zmianę przepisów art. 4 ustawy dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. 2016 poz. 961 oraz z 2019 r. poz. 654).

Stan aktualny – blokada rozwoju nowych projektów elektrowni wiatrowych w gminach

W 2016 r. weszły w życie przepisy Ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, zwanej też „Ustawą odległościową” lub „Ustawą antywiatrakową”. Przepisy ww. ustawy wpłynęły w znacznym stopniu na kwestie podatkowe realizacji inwestycji, ustanowiły nowe obowiązki w zakresie wymogów technicznych i niezbędnych pozwoleń, istotnie ingerując w aktualne otoczenie prawne ich budowy i eksploatacji. Ponadto ustanawiały również szereg nowych regulacji, z których jedynie wprowadzenie obowiązku planistycznego (wymogu lokalizacji elektrowni wiatrowych w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego) nie wzbudziło większych kontrowersji. Zarówno środowiska samorządowe, jak i inwestorskie podczas prac nad uchwaleniem tej ustawy zgłaszały swoje uwagi i zastrzeżenia dotyczące rezultatów wdrożenia tych przepisów, jednak realna skala oddziaływania i jej skutki do chwili obecnej, są chyba zaskoczeniem dla wszystkich interesariuszy procesu rozwoju tych inwestycji. Jedną z najbardziej szkodliwych okazała się tzw. regulacja odległościowa, wprowadzająca wymóg zachowania minimalnej odległości elektrowni wiatrowych na poziomie dziesięciokrotności całkowitej wysokości urządzenia (tzw. *tip height*) od zabudowy oraz wybranych form ochrony przyrody (tzw. reguła 10H). Od 2016 r. skala rocznych przyrostów mocy zainstalowanej w elektrowniach wiatrowych dotkliwie spadła, co obrazuje faktyczną blokadę inwestycyjną – w Polsce nie powstają nowe projekty elektrowni wiatrowych. Tempo przyrostu nowych mocy spadło kilkudziesięciokrotnie od czasu rozpoczęcia obowiązywania nowych przepisów (np. od 2015 do 2016 r., kiedy zainstalowano 1225,38 MW nowych mocy, w kolejnych latach nowe moce instalowane spadły do ok. 15 MW/rok [za rok 2018])¹ – obrazuje to realną i całkowitą blokadę inwestycyjną dla nowych projektów opartych na nowoczesnych turbinach.

¹ Źródło: Potencjał krajowy OZE wg. URE.

Skutki wdrożenia „regulacji 10H” dla gmin, mieszkańców i inwestorów

Zaskoczeniem dla wielu podmiotów wydaje się w szczególności skala niekorzystnego oddziaływania tych przepisów na pracę samorządów, choć w zamierzeniu miały one chronić lokalne społeczności. Warto w tym miejscu przypomnieć, że środowiska samorządowe zrzeszone w Stowarzyszeniu Gmin Przyjaznych Energii Odnawialnej, czy też w Związku Gmin Wiejskich RP wskazywały w swoich stanowiskach wyrażonych w roku 2016 na zdecydowanie negatywne skutki wprowadzenia zapisów tej ustawy w życie. Skala tych oddziaływań wykracza daleko poza sektor energetyki odnawialnej w istocie skutecznie utrudniając, a nawet uniemożliwiając, realizację zadań ustawowych gmin związanych z gospodarką planistyczną. Należy podkreślić, że pomimo podjętych przez ustawodawcę prób zmiany i dostosowania przepisów przejściowych ustawy, skutki oddziaływania jej zapisów nadal negatywnie wpływają na gospodarkę przestrzenną gmin, powodując również znaczne zwiększenie kosztów prac planistycznych w gminach.

Do najważniejszych problemów wynikających z reguły 10H należą:

1. brak uzasadnienia przyjętej regulacji: brak przełożenia oddziaływania, lokalizacji, skali przedsięwzięcia i oddziaływań skumulowanych na wymaganą minimalną odległość,
2. wstrzymanie prac planistycznych w gminach (w niektórych przypadkach) w oczekiwaniu na zmianę przepisów,
3. zwiększenie kosztów planowania przestrzennego w gminie przez wymuszenie przygotowania planów miejscowych na wszystkich obszarach będących pod wpływem istniejącej lub planowanej w dokumentacji planistycznej inwestycji wiatrowej,
4. chaotyczne wydawanie decyzji o warunkach zabudowy na podstawie przepisów przejściowych, co może całkowicie zablokować rozwój i dalszą zabudowę gminy (w tym realizację inwestycji z ważnymi pozwoleniami na budowę),
5. całkowite uniemożliwienie realizacji nowych projektów energetyki wiatrowej w gminach z powodu braku dostępności obszarów spełniających ustawowe wymogi,
6. utracone korzyści finansowe i infrastrukturalne gmin,
7. brak możliwości realizacji nowych inwestycji w oparciu o nowe technologie,
8. brak możliwości repoweringu – wymiany starszych urządzeń na nowe, bardziej produktywnie oraz o wyższej wieży i tym samym wytwarzające znacznie niższe ciśnienie akustyczne.

Korzyści z rozwoju energetyki wiatrowej

Rozwój nowych projektów elektrowni wiatrowych w gminach ma liczne zalety. Najistotniejsze z nich to:

1. zapewnienie spadku cen produkcji energii elektrycznej – energetyka wiatrowa jest najtańszą technologią produkcji energii w Polsce (co udowodniły wyniki aukcji OZE); rozwój energetyki wiatrowej wpłynie na obniżenie cen hurtowych energii elektrycznej,
2. poprawa sytuacji budżetowej samorządów gminnych,
3. stymulowanie rozwoju terenów wiejskich i ich bezpieczeństwa energetycznego (wpływ na infrastrukturę),
4. pozostawanie kapitału w miejscu inwestycji,

5. wartość dodana działalności nieprodukcyjnej na obszarach rolniczych przy jednoczesnym braku przeciwwskazań do kontynuowania upraw – minimalne wyłączenia gruntów pod infrastrukturę,
6. tworzenie nowych miejsc pracy – dywersyfikacja zatrudnienia,
7. wspieranie lokalnych usług,
8. możliwość pełnego wykorzystania wiedzy i doświadczenia środowiska samorządowego i inwestorskiego w realizacjach przygotowanych w oparciu o Kodeks Dobrych Praktyk (KDP),
9. możliwość wzrostu zatrudnienia w sektorze OZE pracowników z gmin utożsamianych z branżami szczególnie narażonymi na utratę pracy,
10. wspieranie możliwości rozwoju struktur klastrowych i spółdzielni energetycznych, szczególnie w dążeniach do samowystarczalności energetycznej jednostek samorządu terytorialnego.

Kodeks Dobrych Praktyk narzędziem wspierania zrównoważonego rozwoju

Jednocześnie zdajemy sobie sprawę, że w przeszłości niektóre projekty nie były realizowane z wykorzystaniem najlepszych praktyk, budząc obawy i zastrzeżenia lokalnych społeczności. Z tego względu sektor energetyki wiatrowej, wspólnie z największymi organizacjami samorządowymi w kraju oraz reprezentacją sektora bankowego, wypracował przełomowy w polskich warunkach Kodeks Dobrych Praktyk (KDP). Dokument ten zawiera szereg praktycznych narzędzi dla samorządowców, których wykorzystanie ma na celu optymalne dla lokalnych mieszkańców rozwiązanie w zakresie skali i rodzaju aktywności inwestora w ich gminie. Bliska współpraca samorządu i mieszkańców gmin z inwestorami w duchu rekomendacji KDP ma na celu zagwarantowanie, by każda nowa inwestycja wiatrowa cieszyła się akceptacją lokalnej społeczności i działała na jej korzyść.

Dotkliwa luka inwestycyjna i metody jej niwelowania

Środowiska rządowe podkreślają, że transformacja energetyczna jest koniecznością i dyskusji podlega nie jej konieczność, a jedynie tempo, sposób realizacji i sposoby jej finansowania. Polska zobowiązała się do realizacji celów polityki klimatycznej, w tym uzyskanie przynajmniej 15% energii ze źródeł odnawialnych w krajowym zużyciu brutto w roku 2020. Już teraz spodziewamy się trudności w realizacji tego celu, do którego osiągnięcia mogłyby się istotnie przyczynić inwestycje w elektrownie wiatrowe na lądzie. Lądowe wiatraki nadal mają ogromny potencjał wprowadzenia mocy z OZE do systemu, szacowany w scenariuszu maksymalnym nawet na 22 GW w perspektywie do 2030 roku². Wykorzystanie tego potencjału w szczególności uzasadniają niezwykle atrakcyjne ceny energii wytworzonej w elektrowniach wiatrowych zakontraktowane w przeprowadzonych aukcjach, czyniące elektrownie wiatrowe najtańszą technologią generacji energii elektrycznej w Polsce. W najbliższym czasie zrealizowane zostaną projekty, które wygrały aukcje, o łącznej mocy ok. 3 500 MW, lecz będą one realizowane w oparciu o pozwolenia wydane jeszcze przed wejściem w życie ustawy odległościowej. Należy jednak brać pod uwagę, że rezygnacja z reguły 10H nie przyniesie od razu w kolejnym roku spektakularnych przyrostów nowej mocy – ponieważ proces przygotowania takiej inwestycji w krajowych warunkach trwa 3–5 lat. Dlatego istotne jest pilne porzucenie regulacji odległościowej i odblokowanie krajowego potencjału wytwórczego. Utrzymanie niniejszej regulacji spowoduje dalsze lata utraconych korzyści polskich samorządów. Odrzucenie reguły 10H, jako szkodliwej dla środowiska,

² źródło: Analiza IEO

lokalnych społeczności i gospodarki powinno więc być dziś priorytetem polskiej polityki energetycznej.

Postulaty legislacyjne

Jednostki samorządu terytorialnego i sektor energetyki wiatrowej wypracowały wspólne rozwiązania, których implementacja do polskiego prawa umożliwi zrównoważony rozwój energetyki wiatrowej w Polsce. Niniejsze rozwiązania zakładają w szczególności: możliwość odstąpienia od wymogu zachowania reguły 10H wobec budynków z parametrem mieszkalnym oraz od przywołanych w ustawie form ochrony przyrody, o ile miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dopuszcza mniejszą odległość. Proponowane rozwiązania przywracają władzę planistyczną w ręce samorządów, są niekontrowersyjne i pozwalają wzmocnić dostępne gminom narzędzia planistyczne. Apelujemy o rezygnację z dotychczasowych zapisów art. 4 ustawy dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. 2016 poz. 961 oraz z 2019 r. poz. 654) i pozostawienie decyzyjności planistycznej na poziomie lokalnych społeczności.

Wyrażamy przekonanie, że przyjęcie niniejszych zmian pozwoli odblokować potencjał rozwoju energetyki wiatrowej na korzyść lokalnych społeczności.

Polskie gminy chcą i potrzebują rzetelnie zrealizowanych inwestycji energetyki wiatrowej, zaś sektor inwestorski dysponuje aktualnie wiedzą i doświadczeniem, umożliwiającym realizację nowych projektów elektrowni wiatrowych na najwyższym światowym poziomie.

Apelujemy do Rządu Polskiego o uchylenie szkodliwej dla środowiska i samorządów „reguły 10H”.

Razem uwolnijmy zielony potencjał polskich gmin!

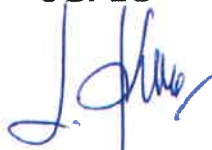
Podpisy sygnatariuszy stanowiska

ZGW RP

**Krzysztof Iwaniuk
Przewodniczący Zarządu
ZGW RP**

SGPEO

**Leszek Kuliński
Przewodniczący Zarządu
SGPEO**

PSEW

**Janusz Gajowiecki
Prezes PSEW**